

T.C.
DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE
Esas No : 2009/1713

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu kapsamında tabiatı koruma alanı olarak korunmakta iken, dava konusu Bakanlar Kurulu Kararıyla statüsü milli park olarak değiştirilen Yumurtalık Lagünü'nün tabiatı koruma alanı niteliğini yitirdiğine ilişkin herhangi bir bilgi ve belge bulunmaması, aksine Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından mahallinde uzmanlara yaptırılan incelemelerde, alanın söz konusu niteliğini koruduğunun belirtilmesi karşısında, lagünün aynı statüde korunması ve korumaya yönelik önlemlerin alınması, kamulaştırma işlemlerinin yapılması yasal bir zorunluluk iken; bu husus gözetilmeksizin, salt yöre halkının uyuşmazlık konusu alandaki ekonomik faaliyetlerini sürdürebilmesi için tesis olunan dava konusu Bakanlar Kurulu Kararında sebep ve amaç yönleriyle hukuka uyarlık bulunmadığı hk.

Davacı ve Yürütmenin Durdurulmasını İsteyenler: 1-İskenderun Çevre Koruma Derneği
2-Yumurtalık Balıkçıları Kalkındırma Yaşatma ve Yumurtalık Doğa Çevre Koruma ve Güzelleştirme Derneği

Vekili _____ : Av.

Davalılar _____ : 1- Başbakanlık/ ANKARA
2- Çevre ve Orman Bakanlığı/ ANKARA

İstemin Özeti _____ : 6.12.2008 tarih ve 27076 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, Yumurtalık Lagünü'nün tabiatı koruma alanı statüsünün kaldırılmasına ve yeni statüsünün milli park olarak belirlenmesine ilişkin 6.8.2008 tarih ve 2008/14355 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının iptali ile yürütülmesinin durdurulması istenilmektedir.

Danıştay Tetkik Hakimi _____ :

Düşüncesi _____ : 2873 sayılı Yasa kapsamındaki bir alanın koruma statüsünün değiştirilebilmesi için, söz konusu alanın o statüde korunmasını gerektiren niteliğini yitirmesi gerekmektedir. Tabiatı koruma alanı olarak korunmakta iken, dava konusu Bakanlar Kurulu Kararıyla statüsü milli park olarak değiştirilen Yumurtalık Lagünü'nün ise, tabiatı koruma alanı niteliğini yitirmediği dosya kapsamıyla sabit bulunduğundan, yürütmenin durdurulması isteminin kabulü ile 6.8.2008 tarih ve 2008/14355 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının yürütülmesinin durdurulması gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı _____ :

Düşüncesi _____ : Dava, 6.12.2008 tarih ve 27076 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, Yumurtalık Lagünü'nün "tabiatı koruma alanı" statüsünün kaldırılmasına ve "milli park" olarak belirlenmesine ilişkin 6.8.2008 tarih ve 2008/14355 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının iptali ve yürütülmesinin durdurulması istemiyle açılmıştır.

Yurdumuzdaki milli ve milletlerarası düzeyde değerlere sahip milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarının seçilip belirlenmesine, özellik ve karakterleri bozulmadan korunmasına, geliştirilmesine ve yönetilmesine ilişkin esasları düzenlemek amacıyla yürürlüğe konulan 2873 sayılı Milli Parklar Kanununun 2/a maddesinde, Milli Park; bilimsel ve estetik bakımdan, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak ve değerleriyle koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları olarak tanımlanırken, " Tabiatı Koruma alanı"; bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri ihtiva eden ve mutlak korunması gerekli olup sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçaları olarak tanımlanmıştır.

Aynı Yasanın 5177 sayılı Yasa ile değişik 3. maddesinin 1. fıkrasında , Milli park karakterine sahip olduğu tespit edilen alanların, Milli Savunma Bakanlığının olumlu görüşü, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı ile diğer ilgili bakanlıkların da görüşü alınarak, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile milli park olarak belirleneceği hükmüne yer verilmiş ikinci fıkrasında ise, orman ve orman rejimi dışında kalan yerlerde tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanı belirlenmesine ilgili Bakanlıkların da görüşü alınarak Tarım ve Orman Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca karar verileceği öngörülmüştür.

2873 sayılı Yasanın 5. maddesinde, milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanı sınırları içinde kalan yerlerdeki gerçek ve tüzel kişilere ait taşınmaz mallar ile her türlü tesislerin, hazırlanacak planın gerçekleşmesi için gerekli görüldüğünde kamulaştırılacağı belirtilmiş, 16. maddesinin birinci fıkrasında, Bu Kanun kapsamına giren alanlarda, koruma hizmetleri ve suçların takibinin 6831 sayılı Orman Kanununun beşinci fasıl dördüncü bölümünde yer alan suçların takibi ile ilgili hükümlere istinaden Orman muhafaza memurlarınca sağlanacağı, ikinci fıkrasında ise, bu Kanun kapsamına giren alanların kaynak değerlerinin korunarak kullanılmasına imkan sağlamak amacıyla uzun süreli gelişim planlarına uygun olarak yapılan ziyaretçi yönetim planlarının etkin bir şekilde uygulanması ve korunan alanlara gelen ziyaretçilerin doğru bilgilendirilmesi bakımından ve korunan alan yönetiminden olumsuz etkilenen yöre insanının kayıplarının en aza indirilmesine imkan sağlamak üzere, korunan alan sınırları dahilinde ve yakın çevresinde yaşayan yöre insanının alan kılavuzu olarak yetiştirilmesi konusunda Çevre ve Orman Bakanlığının ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde gerekli çalışmaları yapacağı hükme bağlanmıştır. Anılan Yasanın 8. maddesinde, turizm bölge, alan ve merkezleri dışında kalan milli parklar ve tabiat parklarında kamu yararı olmak şartıyla ve plan dahilinde, turistik amaçlı bina ve tesisler yapmak üzere gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri lehine Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Turizm ve Orman Bakanlığınca izin verilebileceği hükmüne yer verilmiştir.

2872 sayılı Çevre Kanununun 9. maddesinin (e) fıkrasında, sulak alanların doğal yapılarının ve ekolojik dengelerinin korunmasının esas olduğu belirtilmiş, Türkiye'nin de taraf olduğu Ramsar Sözleşmesi'nin 2. maddesinde, her akit tarafın, ülkesi toprakları içindeki elverişli sulak alanları "liste" adıyla tanımlayarak ve 8 inci madde uyarınca kurulacak Büro tarafından tutulacak olan "Uluslararası Önem Sahip Sulak Alanlar Listesi"ne dahil edilmek üzere tayin edeceği, 4. maddesinde, her akit tarafın, listeye dahil olsun veya olmasın, sulak alanlarında tabiatı koruma alanları ayırarak sulak alanlarının ve su kuşlarının korunmasını geliştirecek ve yeterli inzibati tedbirleri alacağı öngörülmüştür. Öte yandan Ramsar Sözleşmesinin uygulanmasına yönelik olarak uluslararası öneme sahip olsun veya olmasın tüm sulak alanların korunması, geliştirilmesi esaslarını belirlemek amacıyla 17.5.2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konulan Sulak Alanların Korunması Yönetmeliğinin 5. maddesinde, koruma ilkeleri belirlenerek, bu ilkelere uyulması zorunluluğu getirilmiştir. Ayrıca, Milli Parklar Yönetmeliğinin 7/B maddesinde ise "Tabiatı Koruma Alanı" kriterleri saptanmıştır.

Görüldüğü üzere yukarıda aktarılan mevzuattan, 2873 sayılı Yasa hükümlerine göre,"tabiatı koruma alanı"nın mutlak olarak korunması gereken yerlerden olduğu anlaşılmakta, aynı Yasa hükümlerine göre korumanın ne şekilde yapılacağı, (ki buna kamulaştırma da dahil olmak üzere inzibati korumanın) anılan Yasanın 5 ve 16. maddesi hükümlerinde açıklığa kavuşturulmuştur. Koruma ilgili olarak benzer hükümler 2872 sayılı Çevre Kanunu ile Türkiye'nin taraf olduğu Ramsar Sözleşmesinde de yer almaktadır. Dolayısıyla "tabiatı koruma alanı" olarak belirlenen bir bölgenin mutlak anlamda korunması idareye ulusal ve uluslararası bir yükümlülük olarak verilmiştir.

Dava konusu olayda ise "tabiatı koruma alanı" olarak belirlenen bir bölgenin bu statüsünün değiştirilerek, başka bir koruma türü olan "milli park" statüsüne dönüştürülmesi nedeniyle, uyuşmazlığın çözümü, etkin ve mutlak korumanın hangi statüde sağlanacağına ilişkin tespiti noktasında toplanmaktadır.

Uyuşmazlığa konu Yumurtalık Lagünü ve yakın çevresi; Seyhan-Ceyhan deltası göl lagünleri, sulak alan kıyı kumulları,barındırdığı bitki ve hayvan türleri ile oluşturduğu kompleks yapısı, çevredeki Akyatan ve

Ağyatan gölleri ile birlikte su kuşları açısından öneme haiz "A sınıfı" üçlü bir kompleks niteliğe sahip olması nedeniyle 8.1.1994 tarih ve 21984 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile "Yumurtalık Lagünü Tabiatı Koruma Alanı" olarak ilan edilmiş ve 9.2.2005 tarihinde, yukarıda ilgili hükümleri belirtilen Ramsar Sözleşmesi listesine dahil edilmiştir. Söz konusu alanın Milli Parklar Yönetmeliğinin 7/B maddesinde belirlenen kriterleri yitirdiğine dair herhangi bir somut saptama yapılmaksızın -aksine idarenin kendi elemanlarına yaptırdığı tespit raporları ile Yumurtalık Lagünleri Yönetim Planı 4.Yönlendirme Komitesi tespit raporlarında, bölgenin kaynak değerlerini koruduğuna ilişkin tespitlere rağmen- özel mülkiyete konu arazilerde izinsiz zirai faaliyet yapılarak alan içerisinde büyük ve küçükbaş hayvancılık faaliyetlerinde bulunulduğu, lagünlerde geleneksel dalyan balıkçılığı yapıldığı, kontrolsüz ve düzensiz plaj faaliyetlerinde bulunulduğu, bu faaliyetleri yürüten yöre halkı ile yönetim arasında hukuki ve sosyal problemler yaşanması nedeniyle bu problemlerin giderilmesi için bu alanın "Tabiatı Koruma Alanı" statüsünün "Milli Park" statüsüne dönüştürülmesine karar verilmiştir.

Yukarıda ilgili hükümleri aktarılan gerek ulusal mevzuatta ve gerek uluslararası nitelikteki Ramsar Sözleşmesi hükümleriyle, davalı idareye "Tabiatı Koruma Alanları" yönünden mutlak koruma zorunluluğu getirilmesine ve korumanın inzibati yöntemler ve kamulaştırma da dahil olmak üzere ne şekilde yapılacağı hususu açık olmasına karşın, idarece, üzerine düşen bu "koruma yükümlülüğü" gereği gibi yerine getirilmeksizin, daha etkin koruma sağlayacağı gerekçesiyle uyuşmazlığa konu alanın statüsünün değiştirilerek "Milli Park" statüsüne dönüştürülmesi yerinde değildir. Çünkü, 2873 sayılı Yasanın 8.maddesinde yer verilen hükümle "Milli Park" niteliğindeki alanlarda, kamu yararı bahanesiyle de olsa yapılaşmaya açılma söz konusu olabilecek dolayısıyla mevzuatta amaçlanan koruma gerçekleşmeyecektir.

Bu nedenle "Tabiatı Koruma Alanı" statüsündeki bir yerin "Milli Park" statüsüne dönüştürülmesi daha etkin ve verimli bir koruma sağlamayacağından, dava konusu Bakanlar Kurulu Kararının bu niteliği itibarıyla kamu yararı ve hizmet gereklerine uygunluğundan söz edilemez.

Buna göre, idarece, ulusal ve uluslararası mevzuat hükümlerinde "tabiatı koruma alanı" ile ilgili olarak öngörülen koruma yükümlülüğü ile ilgili gerekler yerine getirilmeksizin, hukuken geçerli nitelikte sayılamayacak, koruma ile ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmesi halinde önlenebilecek nitelikteki sorunlar sebep olarak gösterilip Yumurtalık Lagünlerinin "Tabiatı Koruma Alanı" statüsünün "Milli Park" statüsüne dönüştürülmesinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Belirtilen nedenlerle, yürütmenin durdurulması isteminin kabulüyle, dava konusu Bakanlar Kurulu Kararının yürütülmesinin durdurulmasına karar verilmesi gerektiği düşünülmüştür.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren, 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun Ek 1. maddesi uyarınca, Danıştay Onuncu ve Altıncı Dairelerinden oluşan Müşterek Kurulca; davalı idarelerin savunmaları alındıktan sonra incelenmesine karar verilen yürütmenin durdurulması istemi, savunmaların geldiği görülmekle yeniden incelendi, gereği görüldü:

Dava; 6.12.2008 tarih ve 27076 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 3. maddesi uyarınca Yumurtalık Lagünü'nün tabiatı koruma alanı statüsünün kaldırılmasına ve yeni statüsünün milli park olarak belirlenmesine ilişkin 6.8.2008 tarih ve 2008/14355 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının iptali ve yürütülmesinin durdurulması istemiyle açılmıştır.

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, yurdumuzdaki milli ve milletlerarası düzeyde değerlere sahip milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarının seçilip belirlenmesine, özellik ve karakterleri bozulmadan korunmasına, geliştirilmesine ve yönetilmesine ilişkin esasları düzenlemek amacıyla yürürlüğe konulmuş olup; Yasanın 2.maddesinde, Yasa kapsamındaki koruma statülerinin hangi özellikteki tabiat parçaları için uygulanacağı belirlenmiştir. Bu kapsamda, Yasanın 2. maddesinin (a) bendinde, "milli park", bilimsel ve estetik bakımdan, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak ve değerleriyle koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları olarak; "tabiatı koruma alanı" ise, bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin

örnekleri içeren ve mutlak korunması gerekli olup sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçaları olarak tanımlanmıştır.

Aynı Yasanın 3. maddesinde, milli park karakterine sahip olduğu tespit edilen alanların, Millî Savunma Bakanlığının olumlu görüşü, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı ile diğer ilgili bakanlıkların da görüşü alınarak, Çevre ve Orman Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile milli park olarak belirleneceği hükme bağlanmıştır; 8. maddesinde, milli park alanlarında, turistik amaçlı bina ve tesisler yapmak üzere gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri lehine Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Çevre ve Orman Bakanlığınca izin verilebileceği belirtilirken; 10. maddesinde, tabiatı koruma alanlarında 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kullanma izni verilemeyeceği veya irtifak hakkı tesis edilemeyeceği kuralına yer verilmiştir; 5. maddesinde, Yasa kapsamında kalan yerlerdeki gerçek ve tüzel kişilere ait taşınmaz mallar ile her türlü tesislerin gerektiği takdirde kamulaştırılabileceği öngörülmüştür; anılan Yasaya dayanılarak çıkarılan Milli Parklar Yönetmeliğinin 19. maddesinde ise, koruma alanlarının Devlet mülkiyetinde ve Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün intifa ve denetiminde olmasının esas olduğu, ancak milli parklarda Devlet mülkiyetinin aranmayabileceği düzenlenmiştir.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, "tabiatı koruma alanı", anılan Yasa kapsamında en üst düzeyde koruma sağlayan statü olup; mutlak korunması gereken ve sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılan tabiat parçalarını kapsamaktadır. "Milli park" ise, turistik amaçlı bina ve tesislerin dahi yapımına izin verilebilecek alanlar için uygulanan bir statüdür. Dolayısıyla, dava konusu Bakanlar Kurulu Kararının, Yumurtalık Lagünü'nün koruma düzeyinin düşürülmesine yönelik olduğunda duraksama bulunmamaktadır.

Bununla birlikte; 2873 sayılı Yasanın 2. maddesi incelendiğinde; her bir koruma statüsünün sadece tanımında yer alan özellikleri taşıyan tabiat parçaları için uygulanabileceği; buna paralel olarak, korunduğu statüye has niteliklerini yitirmeyen tabiat parçalarının aynı statüde korunmaya devam edilmesinin zorunlu olduğu; başka bir ifadeyle, anılan Yasa kapsamında herhangi bir statüde korunan tabiat parçasının, bu statüde korunmasını gerektiren niteliğini yitirmedikçe koruma statüsünün değiştirilemeyeceği (başka bir statüde korunamayacağı) sonucuna varılmaktadır. Nitekim Yasanın 3. maddesinin 1. fıkrasında "milli park karakterine sahip olduğu tespit edilen alanların" milli park olarak belirleneceği hükme bağlanmıştır; böylelikle milli park özelliği göstermeyen bir tabiat parçasının milli park olarak korunamayacağı kabul edilmiştir.

Bu bağlamda, uyuşmazlığın çözümü için, Bakanlar Kurulu Kararına konu Yumurtalık Lagünü'nün niteliğinde herhangi bir değişiklik meydana gelip gelmediğinin incelenmesi gerekmektedir.

Adana İli, Yumurtalık İlçesi sınırları içinde bulunan "Yumurtalık Lagünü", Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 19.11.1993 tarih ve 1609 sayılı kararıyla "1. Derece Doğal Sit Alanı", 31.3.1994 tarih ve 94/5451 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla (8.7.1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir.) "Tabiatı Koruma Alanı" olarak belirlenmiştir; Türkiye tarafından imzalanan, 17.5.1994 tarih ve 21937 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak usulüne uygun olarak yürürlüğe konulan Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşme (Ramsar Sözleşmesi) kapsamında belirlenen "Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Listesi"ne 9.2.2005 tarihinde dahil edilmiş, dava konusu Bakanlar Kurulu Kararıyla da koruma statüsü, tabiatı koruma alanından milli parka çevrilmiştir.

Dosyaya sunulan ve davalı idarelerden Çevre ve Orman Bakanlığınca görevlendirilen uzmanlar tarafından mahallinde ve belgeler üzerinde yapılan incelemeler sonucu düzenlenen raporlar ile Yumurtalık Lagünleri Yönetim Planı 4. Yönlendirme Komitesi toplantı kararlarını içeren tutanağın incelenmesinden; Yumurtalık Lagünlerinin halen Ramsar Sözleşmesi kapsamında uluslararası öneme sahip (A sınıfı) sulak alan niteliğinde olduğu, kuşların göç yolları üzerinde bulunmakla uluslararası öneme sahip kuş alanı olduğu, Seyhan ve Ceyhan nehirlerinin taşıdığı alüvyonların birikmesi sonucu oluşan delta ortamına ve tatlı-tuzlu su karışımına sahip olması nedeniyle mutlak korunması gereken bitki ve hayvan (yaban hayatı) çeşitliliğini barındırdığı, aynı

zamanda jeolojik ve jeomorfolojik açıdan ender bulunan nitelik arz ettiği; bununla birlikte, tabiatı koruma alanının, bilim ve eğitim amacı dışında kullanılmasının yasak olmasına rağmen, söz konusu alanda yer alan ve 12 yıldır kamulaştırılmayan özel mülkiyete konu arazilerde tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde bulunulduğu, lagünün dalyan balıkçılığı, piknik ve plaj amaçlarıyla kullanıldığı, alanın bu statüdeyken mevzuata uygun olarak korunması için söz konusu faaliyetlerin yasaklanması gerektiği, bunun ise yöre halkının geçim kaynaklarının engellenmesi anlamına geleceğinden sosyal ve ekonomik sorunlara yol açacağı; bu nedenle, Yumurtalık Lagünü'nün tabiatı koruma alanı niteliği devam etse dahi alanda yürütülen faaliyetlere izin verilebilmesi için alanın koruma statüsünün milli park olarak değiştirilmesi gerektiği hususlarına yer verildiği; aynı gerekçelerin davalı idarelerin savunmalarında da aynen yer aldığı anlaşılmaktadır.

Buna göre; davaya konu Yumurtalık Lagünü'nün tabiatı koruma alanı niteliğini yitirdiğine ilişkin herhangi bir bilgi ve belge bulunmaması, aksine Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından mahallinde uzmanlara yaptırılan incelemelerde, alanın söz konusu niteliğini koruduğunun belirtilmesi karşısında, lagünün aynı statüde korunması ve korumaya yönelik önlemlerin alınması, kamulaştırma işlemlerinin yapılması yasal bir zorunluluk iken; bu husus gözetilmeksizin, salt yöre halkının uyumsuzluk konusu alandaki ekonomik faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için tesis olunan dava konusu Bakanlar Kurulu Kararında sebep ve amaç yönleriyle hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Öte yandan; Ramsar Sözleşmesi uyarınca, sözleşmeyi imzalayan her Devlet, ülke toprakları içindeki sulak alanları "Uluslararası Öne Sahip Sulak Alanlar Listesi"ne eklemeyi, listeye dahil ettikleri bu alanların giderek artan şekilde kaybına sebep olacak hareketleri şimdi ve gelecekte durdurmayı, bu alanların korunmasını geliştirmeyi, ayrıca listeye dahil edilmemiş olsa dahi sulak alanlarda, koruma alanları oluşturarak gerekli tedbirleri almayı taahhüt etmekte olup; anılan sözleşmeye taraf olan Türkiye'nin, listeye eklediği sulak alanlardan birisi olan davaya konu Yumurtalık Lagünü'nün tahribata uğramasına yol açabilecek dava konusu işlemi tesis etmekle, uluslararası taahhüt ve sorumluluğuna aykırı hareket ettiğinde de duraksama bulunmamaktadır.

Bu durumda; dava konusu alanın koruma statüsünün değiştirilmesini gerektiren şartlar oluşmadığından, dava konusu Bakanlar Kurulu Kararında hukuka uyarlık bulunmamakta olup; anılan Kararın yürütülmesi halinde ise telafisi güç veya imkânsız zararların meydana geleceği tabiidir.

Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinde öngörülen koşulların bu aşamada gerçekleştiği anlaşıldığından, yürütmenin durdurulması isteminin kabulü ile 6.12.2008 tarih ve 27076 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, Yumurtalık Lagünü'nün tabiatı koruma alanı statüsünün kaldırılmasına ve yeni statüsünün milli park olarak belirlenmesine ilişkin 6.8.2008 tarih ve 2008/14355 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının yürütülmesinin durdurulmasına, bu kararın tebliğinden itibaren yedi (7) gün içinde İdari Dava Daireleri Kuruluna itiraz edilebileceğinin davalı idareye duyurulmasına, 16.10.2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

ATAL AVUKATLIK BÜROSU

Av. Şahin Vural ATAL & Av. İsmail Hakkı ATAL

Cemal Gürsel Cd. Doğrular İşh. Kat:2 no: 203- Tel: 0322-3521096 Faks: 0322-3590660
SEYHAN/ADANA :

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI TALEPLİDİR

**DANIŞTAY ( ) BAŞKANLIĞI'NA
SUNULMAK ÜZERE
ADANA NÖBETÇİ İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI'NA**

DAVACILAR : 1. İskenderun Çevre Koruma Derneği,
2. Yumurtalık Balıkçıları Koruma Doğa Çevre Güzelleştirme Derneği,

VEKİLİ : Av. Şahin Vural ATAL & Av. İsmail Hakkı ATAL/
C.Gürsel Cd. Doğrular İşh. Kat:2 no:203 SEYHAN/ADANA

DAVALI : T.C. Başbakanlık -Ankara

DAVA : Bakanlar Kurulu kararının iptali

TALEP KONUSU : Yumurtalık lagünlerinin 06.12.2008 tarihinde çıkan Resmi Gazetede yayınlanan Milli Park ilan edilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu kararının iptaline , davaya konu Bakanlar Kurulu kararının uygulanması telafisi imkansız zarar doğuracağından ve davaya konu karar açıkça hukuka ve kanuna aykırı olduğundan dava sonuçlanıncaya dek **yürütmenin durdurulması kararı verilmesi**, avukatlık ücreti ve yargılama giderlerinin davalı tarafa yüklenmesi talebidir.

İZAHİ : 1. Adana iline bağlı Yumurtalık ilçesi birçok uygarlığa beşiklik yapmış kültürel-tarihi altyapısı ve doğal kaynak zenginlikleriyle ülkemizin her alanda korunması ve gözetilmesi gereken alanlarından birisidir. İlçe sınırları içinde yer alan Yumurtalık lagünleri ise sahip olduğu biyolojik çeşitlilik ve 16430 hektarlık alanıyla Türkiye'nin en önemli sulak alanlarından birisidir .Sahip olduğu biyolojik çeşitlilik nedeniyle dünyanın doğal zenginlik müzeleri olarak kabul edilen sulak alanlar , doğal işlevleri ve ekonomik değerleriyle yeryüzünün en önemli ekosistemleridir.

Sulak alanların önemini aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür.

1. Yeraltı suyu reşarjı ve deşarjı, taşkın kontrolü, taban suyunun dengelenmesi gibi işlemleri ile buldukları bölgenin su rejiminin dengelenmesine katkı sağlarlar.
2. Buldukları çevrenin nem oranını yükselterek başta yağış ve sıcaklık olmak üzere iklim elemanları üzerine olumlu etki yaparlar.
3. Tortu ve zehirli maddeleri alıkoyarak ve besin maddelerini kullanarak suyu temizlerler. Özellikle suların yoğun olduğu sulak alanlar, atık sulardaki organik ve inorganik maddelerin arıtılmasında önemli rol oynarlar.

4. Tropikal ormanlarla birlikte yeryüzünün en fazla biyolojik üretim yapan ekosistemleridir.

5. Sulak alanlar yüz binlerce yıllık doğal süreçler sonucu meydana gelmiş ve ortama karakterize olmuş zengin bitki ve hayvan türleri ile yoğun organizma koleksiyonuna sahip yeryüzünün en önemli genetik rezervuarlardır.

6. Başta balıklar **ve sokuşları** olmak üzere gerek ekolojik değeri , gerekse ticari değeri yüksek , zengin bitki ve hayvan çeşitliliği ile birçok türün yaşamasına olanak sağlarlar.

Görüldüğü üzere Yumurtalık lagünleri başta balık , bitki , su kuşları ve diğer hayvan çeşitliliğiyle kapsadığı kara ve deniz alanlarıyla bir bütün olarak değerlendirilmesi ve korunması gerekmektedir.

Bütün bu özellikler; sulak alanların hem ülkemizin hem de dünyanın geleceği için mutlak surette korunması gerekli alanlar olduğunu ortaya koymuştur. Türkiye 1994 yılında Uluslararası Ramsar Sulakalanlar Sözleşmesi'ne taraf olmuş ve TBMM kararı ile sulakalanları korumayı taahhüt etmiştir. Türkiye'de "Ramsar Sözleşmesi Sukuşu ve Balık Özel Kriterleri"ne göre içinde Yumurtalık lagünün de bulunduğu 76 uluslar arası öneme sahip sulak alan belirlenmiştir. Yumurtalık lagünü Doğal Sit alanı niteliğiyle Tabiatı Koruma Alanı olarak belirlenmiştir. ..Ramsar sözleşmesinin Türkiye'deki uygulamalarını düzenlemek amacıyla Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği hazırlanmıştır. Koruma altında olan Yumurtalık lagün alanı Yumurtalık ilçesinin Güney-Batısında yer almaktadır. **Deniz ve kara alanları ile bu alanlarda yaşayan kara ve deniz canlıları ile bir bütün olarak değerlendirilmesi gereken Yumurtalık lagünü - Yumurtalık körfezi -İskenderun körfezi başta BTC ve Sugözü Termik Santrali olmak üzere her gün sayısı artan sanayi kuruluşlarının tehdidi altındadır.**

2. a) **Tabiatı Koruma Alanı** statüsüne alınan ve **Ramsar Sözleşmesiyle** koruma altına alınmış olan Yumurtalık lagünleri , 06.12.2008 tarihinde çıkan Resmi Gazetede yayınlanan Bakanlar Kurulu kararıyla "**Milli Park**" haline getirilmiş ve böylece "**Tabiatı Koruma Alanı "statüsü kaldırılmıştır.** Böylece Yumurtalık lagünlerinin korunma sınırı daraltılmıştır.

b) Daha önce "**Tabiatı Koruma Alanı**" olan Yumurtalık lagünlerinin **Milli Park** haline gelmesi arasında ne fark olduğuna bakmak gerekir .

2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu md. 2"ye göre milli park ; *bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarını*" ifade eder. Milli Parklar Kanunu 8. maddeye göre "*milli parklarda, turistik amaçlı bina ve tesisler yapmak üzere gerçek ve özel hukuk tüzelkişileri lehine Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilebilmektedir.*"

Yine 2. madde Tabiatı koruma alanı"nı ; "*bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri ihtiva eden ve mutlak korunması gerekli olup sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçaları*" olarak ifade etmektedir.

Görülebceği üzere evvelce "**Tabiatı Koruma Alanı**" olan ve sadece bilim ve eğitim amaçlı olarak insan eli değen Yumurtalık lagünleri artık Milli Park olması dolayısıyla turistik amaçlı kullanılabilir , bina ve tesisler yapılabilecek , yol ve elektrik geçecek , tarım alanı olarak kullanılmaya başlanacak , sulak alanlar kuruyacak ve ekosistem açısından son derece önemli olan Yumurtalık lagünleri Bakanlar Kurulu kararıyla tahrip edilecektir.

3. Nesli tehlikede olan Caretta Carettaların Türkiye'deki 17 yuvalama alanından birisi olan , Halep Çamının nadir yayılma alanlarından birisi olan , özellikle barındırdığı su kuşları nedeniyle uluslar arası öneme sahip olan Yumurtalık lagünlerinin Bakanlar Kurulu kararıyla tahrip edilmesi kabul edilemez. Kaldı ki ; Bakanlar Kurulunun aldığı karar Türkiye'nin 1993 yılında imzaladığı Ramsar Sözleşmesine de aykırı olup iptali gerekmektedir. Akit Devletler Ramsar Sözleşmesinde "*Sulak alanların ekonomik, kültürel, bilimsel ve rekreasyonel olarak büyük bir kaynak teşkil ettiğine ve kaybedilmeleri halinde bir daha geri getirilemeyeceğine*" inandıklarını beyan etmişlerdir. Ramsar sözleşmesinin 3. maddesine göre ise "*imzacı Devlet , sulak alanlarında tabiatı koruma alanları ayırarak sulak alanlarının ve su kuşlarının korunmasını geliştirecek ve yeterli inzibati tedbirleri alacaktır*" Oysa ki ;

birakınız yeni tabiatı koruma alanı ayırmayı , bugün Türkiye”nin 35 adet Tabiatı Koruma Alanından birisi olan Yumurtalık lagünü Tabiatı Koruma alanı statüsünden çıkarılmaktadır. Yumurtalık lagününü Ramsar Sözleşmesi kapsamında uluslar arası koruma yükümlülüğümüz bulunmasına ve Ramsar Sözleşmesine göre “tabiatı koruma alanı “olarak muhafaza etmemiz gerekmesine rağmen Bakanlar Kurulu eliyle tahribata açık hale getirilmektedir.

4. BTC ve Sugözü Termik santrali başta olmak üzere birçok sanayi kuruluşunun kirletici etkisi altında olan Yumurtalık lagünlerinin “Tabiatı Koruma Alanı” statüsünün kaldırılması bölgenin daha hızla kirlenmesine neden olacaktır. Yumurtalık lagünlerinin Tabiatı Koruma Alanı” statüsü sanayi kuruluşlarının bölgeyi kirletici etkisine karşı Devletin kurumları ve Yargı nezdindeki en önemli hukuksal argümanen , sanayi kuruluşlarına karşı mücadelenin en önemli dayanağı ortadan kaldırılmaktadır.

Davaya konu Bakanlar Kurulu kararının asıl amacı, Enerji koridoru haline getirilen Yumurtalık-Ceyhan bölgesinde sanayi kuruluşlarının rahatlatılmasıdır. Zira doğayı kirletici ve tahrip edici etkisi olan sanayi kuruluşlarına karşı ulusal ve ulusal üstü (başta AİHM olmak üzere) yargı organlarında en önemli hukuksal argüman Yumurtalık lagünlerinin “tabiatı koruma alanı statüsü “ ve Ramsar sözleşmesiyle koruma altına alınmış olmasıdır. Gazete haberlerinde (**Bkz. Delil listesi -1/ 18.01.2009 tarihli İlkhaber gazetesi**) bu alanın piknik şeklinde yöre halkının turizmine açılacağı, organik tarım yapılacağı, hayvancılık yapılacağı , salça fabrikası açılacağı belirtilmektedir. Bu haberden de anlaşılacağı üzere , lagünler tahrip edilerek korunması gereken bir alan bırakılmamak istenilmektedir. Yukarıda 1 no”lu paragrafta da belirttiğimiz üzere her biri birer ekosistem olan sulak alanların en önemli işlevi ; dünya üzerindeki canlı yaşamının devam etmesine olanak sağlayacak biyolojik üretimi yapmaktır. Yani bu ekosistemlerdeki kendine özgü canlı yaşamı ve biyolojik üretim devam edebilmelidir ki ; dünyanın diğer alanlarında tarım , hayvancılık , balıkçılık yapılabilsin insan yaşamını devam ettirebilecek hava ,su ve yiyecek bulabilsin. Sulak alanlarda asıl amaç hayvancılık ve tarım yapmaktır değildir.

Yukarıda sulak alanların önemini belirttiği 1 no”lu paragrafta sulak alanların en önemli özelliklerinden birisinin , barındırdıkları su kuşları olduğu belirtilmektedir. **Buna rağmen 3.12.2007 tarihli Cumhuriyet gazetesinin “ su kuşları %95 azaldı “ başlıklı haberinde “yumurtalık lagünlerinde 45 yıl önce sayıları 3 milyonu bulan su kuşunun son yapılan sayımlarda toplam 76.500 civarında “olduğu belirlenmiştir.(Bkz. Delil listesi-2)** Bu

haber de göstermektedir ki ; Yumurtalık lagünlerinin “tabiatı koruma alanı statüsünün devamı bir zorunluluktur. Adana İli, Yumurtalık İlçesi sınırları içerisinde yer alan lagün ve çevresi, Seyhan-Ceyhan deltası göl lagünleri, kıyı kumulları, barındırdığı bitki ve hayvan türleri ile kompleks bir yapı oluşturmaktadır. Ülkemizde halep çamı (Pinus halepensis)’nin nadir bir yayılış alanı olmasının yanında nesli tehlikeye düşmüş su kuşlarının yaşama ortamıdır. Akyatan ve Ağyatan gölleri barındırdığı kuş türleri açısından Türkiye’deki “A sınıfı” niteliğindeki 19 sulak alandan 2.sini oluşturmaktadır. Ayrıca nesli tehlikeye düşmüş 2 tür deniz kaplumbağasının Caretta caretta ve özellikle chelonia mydas’ın Akdeniz’de varlığını sürdürebilmesi açısından bu alanlar oldukça önemlidir. Saha, Türkiye’nin Akdeniz kıyılarında yer alan 17 deniz kaplumbağası yuvalama alanlarından birisidir. Özellikle Akdenizde yok olma tehlikesi içinde bulunan (chelonia mydas) türü kaplumbağa için son sığınma alanlarıdır.

4Sözkonusu Bakanlar Kurulu kararı kamu yararına yönelik olmayıp , Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırı olduğu gibi ; Türkiye'nin taraf olduğu ve kanun hükmünde olan uluslar arası sözleşmelerden 12.06.1981 tarih ve 17368 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan " Akdeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunmasına Ait Sözleşme", 19.03.1987 tarih ve 19404 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan " Akdeniz "in Kara Kökenli Kaynaklardan Kirlenmeye Karşı Korunması Protokolü ", 1992 tarihli "Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı Rio Deklarasyonu ", 29.08.1996 tarih ve 4177 sayılı kanunla onaylanan "**Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi** ", 20.02.1994 tarih ve 18318 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan " Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi ", Bakanlar Kurulunca 15.03.1994 gün ve 5434 no"lu kararla kabul edilen "Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslar arası Öne Sahip Sulak Alanlar Hakkındaki Sözleşme"lere de aykırılık teşkil etmektedir.

5. Davaya konu Bakanlar Kurulu kararının yürütülmesi telafisi imkansız zararlar doğuracağından ve davaya konu işlem açıkça mevzuata aykırı olduğundan dolayı ; telafisi imkansız zarar ve açık hukuka aykırılık şartları birlikte gerçekleşmiştir. Bu nedenle yasal unsurları olduğundan , yürütmenin durdurulması kararı verilerek dava sonuçlanıncaya kadar Bakanlar Kurulu kararının yürütmesinin durdurulmasına karar verilmesini talep ediyoruz.

Yukarıda arzedilen ve res"en nazar-ı itibara alınacak nedenlerle davaya konu işlem sebep , konu , amaç , usul-şekil yönlerinden hukuka ve kanuna aykırı olup iptali gerekmektedir.

HUKUKİ SEBEPLER ; Çevre Kanunu , Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği , Akdeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunmasına Ait Sözleşme", " Akdeniz "in Kara Kökenli Kaynaklardan Kirlenmeye Karşı Korunması Protokolü ", 1992 tarihli "Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı Rio Deklarasyonu ", "**Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi** ", "Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi ", "Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslar arası Öne Sahip Sulak Alanlar Hakkındaki Sözleşme(**Ramsar Sözleşmesi**) , İYUK ve ilgili mevzuat

DELİLLER :

1. 18.01.2009 tarihli İlhaber gazetesi ,
2. 3.12.2007 tarihli Cumhuriyet gazetesi,
3. 06.12.2008 tarihinde çıkan Resmi Gazetede yayınlanan Milli Park ilan edilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu kararı,,
4. Bilirkişi incelemesi ,
5. Keşif ve her türlü delil

SONUÇ : Yukarıda arzedilen ve res"en nazar-ı itibara alınacak nedenlerle Yumurtalık lagünlerinin 06.12.2008 tarihinde çıkan Resmi Gazetede yayınlanan Milli Park ilan edilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu kararının iptaline , davaya konu Bakanlar Kurulu kararının uygulanması telafisi imkansız zarar doğuracağından ve davaya konu karar açıkça hukuka ve kanuna aykırı olduğundan dava sonuçlanıncaya dek **yürütmenin durdurulması kararı verilmesi,** avukatlık ücreti ve yargılama giderlerinin davalı tarafa yüklenmesine karar verilmesini saygıyla bilve kale arz ve talep ederim. 4.02.2009

DavacılarVekili
Av.İsmail Hakkı Atal